60. Konkurs
Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek
Najpiękniejsze Książki Roku 2019

W 60. Konkursie PTWK **Najpiękniejsze Książki Roku 2019** wzięły udział 84 firmy wydawnicze, które nadesłały 187 tytułów opracowanych przez twórców (ilustratorów, grafików, typografów) zamieszkałych w Polsce.

Wydawcy nagrodzonych i wyróżnionych pozycji otrzymują dyplomy honorowe, zaś drukarnie listy gratulacyjne. Twórcom edytorsko-artystycznych opracowań przyznawane są dyplomy i nagrody finansowe.

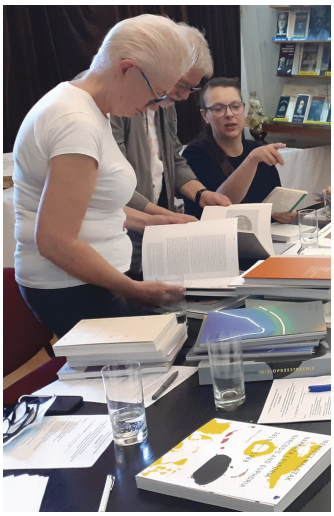

Jury Konkursu w składzie:
dr **Agata Szydłowska** – przewodnicząca,
prof. **Małgorzata Gurowska**, **Ryszard Kryska**,
dr hab. **Ewa Repucho**, prof. **Ewa Satalecka**,
Andrzej Tomaszewski, dr **Marcin Władyka**,
w wyniku tajnego głosowania przyznało nagrody i wyróżnienia spośród 96 nominowanych książek.

ZAiKS

Tym razem, z powodu zagrożenia epidemicznego, wyniki 60. Konkursu PTWK zostają ogłoszone w Internecie z pominięciem publicznego rozdania laureatom nagród i wyróżnień.

Dział I – Literatura piękna

NAGRODA

Ale o co ci chodzi? – Marcin Świetlicki
projekt graficzny i skład: **Marcin Markowski**
rysunki: **Marcin Maciejowski**
wydawca: **Wydawnictwo WOLNO, Lusowo**
druk i oprawa: **Drukarnia ARTIS POLIGRAFIA, Toruń**
ISBN 978-83-953756-2-0

WYRÓŻNIENIA

Kto ukradł jutro? – Olga Ptak
projekt graficzny i ilustracje: **Dominika Czerniak-Chojnacka**
wydawca: **Wydawnictwo ALBUS, Poznań**
druk i oprawa: **Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak, Poznań**
ISBN 978-83-89284-39-6

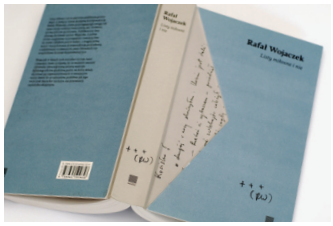

Listy miłosne i nie – Rafał Wojaczek
projekt graficzny i skład: **Joanna Jopkiewicz / Grupa Projektor**
wydawca: **Wydawnictwo Warstwy, Wrocław**
druk i oprawa: **Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak, Poznań**
ISBN 978-83-65502-85-8

Dział II – Książki naukowe, popularnonaukowe (humanistyka)

NAGRODA

Srebra od pokoleń. Gdańscy złotnicy Stumpfowie 1804–1945 – praca zbiorowa pod redakcją Anny Frąckowskiej
projekt graficzny, typograficzny, skład i przygotowanie do druku: **Agata Knajdek i Piotr Białas / tata Studio**
wydawca: **Muzeum Gdańska**
druk i oprawa: **Drukarnia ZAPOL Sobczyk, Szczecin**
ISBN 978-83-61077-19-0

WYRÓŻNIENIA

HERSE. Warszawski Dom Mody – Agnieszka Dąbrowska
projekt graficzny i skład: **Łukasz Paluch**
wydawca: **Muzeum Warszawy**
druk i oprawa: **Drukarnia AKAPIT, Lublin**
ISBN 978-83-65777-74-4

Kanon śmierci. Słowo o chrystologii „Wariacji goldbergowskich" Jana Sebastiana Bacha – Józef Majewski
projekt graficzny i typograficzny: **Stanisław Salij**
wydawca: **Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, Gdańsk**
druk i oprawa: **Drukarnia SKLENIARZ, Kraków**
ISBN 978-83-7453-585-4

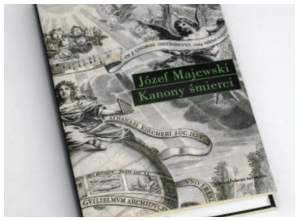

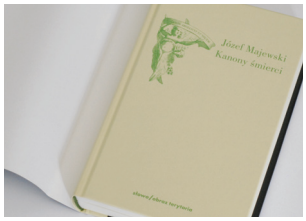

Miasta Skoszarowane. Gdańsk i Sopot jako garnizony Wehrmachtu w latach 1939-1945 – Jan Daniluk
projekt okładki, opracowanie graficzne i skład: **Eurydyka Kata i Rafał Szczawiński i / re:design**
wydawca: **Muzeum Gdańska**
druk i oprawa: **Drukarnia BIAŁY KRUK Milewscy, Białystok, Sobolewo**
ISBN 978-83-61077-98-5

Polska w muzycznej Europie – Ryszard Golianek
projekt graficzny: **Kuba Sowiński i Wojciech Kubiena / Biuro Szeryfy**

wydawca: **Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków**
druk i oprawa: **Zakład Poligraficzny SINDRUK, Opole**
ISBN 978-83-224-5081-9

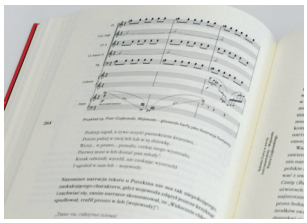

Reducie na stulecie. Studia i rozpoznania – praca zbiorowa pod redakcją Dariusza Kosińskiego i Wandy Świątkowskiej
opracowanie graficzne i skład: **Maciej Małecki**
wydawca: **Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Warszawa**
druk i oprawa: **Mazowieckie Centrum Poligrafii Wojciech Hunkiewicz, Marki**
druk okładki: **Drukarnia MARCELI, Warszawa**
ISBN 978-83-66124-16-5

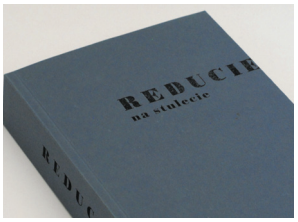

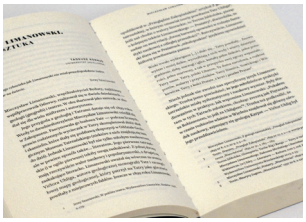

Teatr Rozmaitości Jarzyny i Warlikowskiego –
Justyna Świerczyńska
opracowanie graficzne i skład: **Alicja Kobza / alicjakobza.com**
wydawca: **Wydawnictwo Drugie, Warszawa**
druk i oprawa: **Drukarnia EDIT, Wiązowna**
ISBN 978-83-8022-044-7

Zawód: fotografistka – Małgorzata Czyńska, Katarzyna Gębarowska
projekt okładki, kolaże i skład: **Monika Proniewska i Paulina Ufnal / Hekla Studio**
wydawca: **Fundacja Farbiarnia, Bydgoszcz**
druk i oprawa: **Drukarnia AKAPIT, Lublin**
ISBN 978-83-929420-2-3

Dział III – Książki matematyczne, przyrodnicze i techniczne

NAGRODY i WYRÓŻNIENIA nie przyznano

Dział IV – Książki dla dzieci i młodzieży

NAGRODY

Jak ugryźć teatr współczesny – Tomek Żarnecki, Gosia Kulik
ilustracje i okładka: **Gosia Kulik**
skład: **Gosia Kulik i Tomek Żarnecki**
wydawca: **Fundacja na rzecz Kultury i Edukacji im. Tymoteusza Karpowicza**
druk i oprawa: **Drukarnia DRUK-INTRO, Inowrocław**
ISBN 978-83-949583-8-1

Podróżnicy. Wielkie wyprawy Polaków – Andrzej Fedorowicz (tekst)
ilustracje, skład i przygotowanie do druku: **Jacek Ambrożewski i Zosia Frankowska**
wydawca: **Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa**
druk i oprawa: **Białostockie Zakłady Graficzne**
ISBN 978-93-8150-018-0

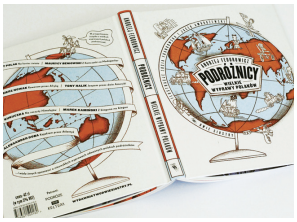

WYRÓŻNIENIE

Beskid bez kitu – Maria Strzelecka
ilustracje i layout: **Maria Strzelecka**
wydawca: **Wydawnictwo LIBRA PL, Rzeszów**
druk i oprawa: **Drukarnia PERFEKT, Warszawa**
ISBN 978-83-955232-7-4

Dział V – Podręczniki, materiały edukacyjne i szkoleniowe

NAGRODA

Dydaktyka typografii. Uczyć litery/ uczyć literą – praca zbiorowa
układ edytorski: **Paweł Krzywdziak**
wydawca: **Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie**
druk i oprawa: **Drukarnia PASAŻ, Kraków**
ISBN 1. 978-83-66054-70-7

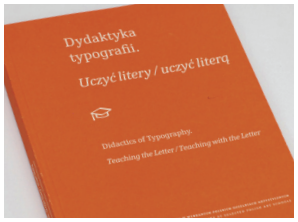

WYRÓŻNIENIE

Jak sobie poczynamy. Historia różnych koncepcji i antykoncepcji – Iwona Wierzba
Ilustracje: **Marianna Sztyma**
wydawca: **Wydawnictwo ALBUS, Poznań**
druk i oprawa: **Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak, Poznań**
ISBN 978-83-01-20036-789284-38-9

Dział VI – Słowniki, encyklopedie, leksykony, poradniki

NAGRODY

Rośliny wspólne. O roślinach na gdyńskich klatkach schodowych – Tomasz Sosnowski
projekt graficzny i skład: **Anita Wasik**
wydawca: **Muzeum Miasta Gdyni**
druk i oprawa: **Drukarnia ARGRAF, Warszawa**
ISBN 978-83-949989-6-7

Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna. Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych – Jan Hys, Joanna Kwiatkowska
projekt graficzny i skład: **Izabela Jurczyk**
wydawca: **Biblioteka Narodowa, Warszawa**
druk i oprawa: **Drukarnia PETIT Skład – Druk – Oprawa, Lublin**
ISBN 978-83-7009-811-7

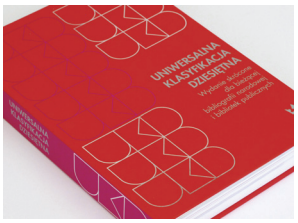

WYRÓŻNIENIE

Prawo autorskie dla projektantów – Weronika Bednarska, Maryla Bywalec, Żaneta Lerche-Górecka, Agata Korzeńska
układ edytorski: **Agata Korzeńska**
wydawca: **Wydawnictwo OD.NOWA, Bielsko-Biała**
druk i oprawa: **Drukarnia LCL, Łódź**
ISBN 978-83-66265-69-1

Dział VII – Albumy

NAGRODY nie przyznano

WYRÓŻNIENIA

Internety – Szymon Rogiński
projekt graficzny: **Katarzyna Nestorowicz i Marcin Nowicki / Post-studio Noviki**
wydawca: **Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki, Warszawa**
druk i oprawa: **Drukarnia ARGRAF, Warszawa**
ISBN 978-83-65254-86-3

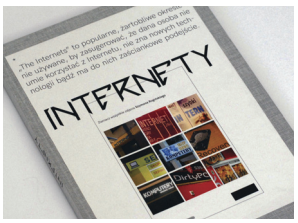

Toporzeł
projekt graficzny i skład: **Ryszard Bienert**
wydawca: **Polski Teatr Tańca, Poznań**
druk i oprawa: **DRUKMANIA Natalia Łuczak Krystian Łuczak, Daszewice-Poznań**
ISBN 978-83-951669-2-1

Dział VIII – Katalogi, wydawnictwa bibliofilskie i inne

NAGRODY

Barbara Hoff – praca zbiorowa
projekt graficzny: **Joanna Jopkiewicz i Paweł Borkowski / Grupa Projektor**
wydawca: **Muzeum Miasta Gdyni**
druk i oprawa: **Drukarnia ARGRAF, Warszawa**
ISBN 978-83-949989-7-4

Wszystko to węgiel – Bogdan Topor
projekt graficzny: **Roman Kaczmarczyk**
wydawca: **Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach**
druk i oprawa: **Drukarnia PETIT Skład – Druk – Oprawa, Lublin**
ISBN 978-83-65825-40-7

WYRÓŻNIENIA

Agata Zbyluk. Muka – pod redakcją Łukasza Musielaka
projekt graficzny i skład: **Ryszard Bienert**
fotografie: **Agata Zbyluk**
wydawca: **Wydawnictwo Naukowe Wydziału Malarstwa i Nowych Mediów Akademii Sztuki w Szczecinie**
współwydawca: **Galeria Biała Centrum Kultury w Lublinie**
druk i oprawa: **Drukarnia ARGRAF, Warszawa**
ISBN 978-83-951-340-6-7 (Wydawnictwo)
ISBN 978-83-62191-50-5 (Galeria)

Aporia. The City is the City
koncepcja książki: **Aleksandra Wasilkowska**
grafika i layout: **Krzysztof Pyda**
wydawca: **Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Warszawa**
druk i oprawa: **Drukarnia CHROMAPRESS, Piaseczno**
ISBN 978-83-66124-13-4

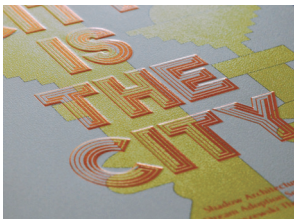

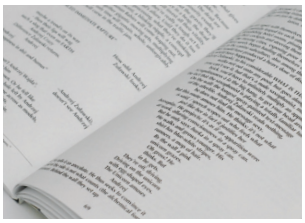

Formy i liczby IV – praca zbiorowa redakcją Roberta Wolaka
projekt graficzny i skład: **Władysław Pluta**
skład i przygotowanie do druku: **Piotr Hrehorowicz i Małgorzata Punzet Inter Line, Kraków**
wydawca: **Stowarzyszenie Przyjaciół Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie**
druk i oprawa: **Drukarnia SKLENIARZ, Kraków**
ISBN 978-83-951117-3-0

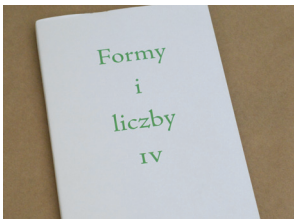

Ireneusz Walczak. Narkoza i euforia 2019-1988 – redakcja Anna Cichoń, Grzegorz Hańderek, Roman Kaczmarczyk
projekt graficzny i skład: **Roman Kaczmarczyk**
wydawca: **Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach**
druk i oprawa: **Drukarnia ARGRAF, Warszawa**
ISBN 978-83-65825-43-8

Nagrobki. Spalam się / I am burning – redakcja Adam Witkowski
projekt graficzny: **Ania Witkowska**
wydawca: **Państwowa Galeria Sztuki, Sopot**
druk i oprawa: **Drukarnia PASAŻ, Kraków**
ISBN 978-83-8040-063-4

SERIA: ***Projekt Zamoyski 2017–2021***
1. ***August Zamoyski. Myśleć w kamieniu*** – koncepcja, redakcja naukowa i wybór ilustracji Anna Lipa
2. ***August Zamoyski. Nie tylko z archiwum*** – koncepcja i redakcja Maria Śledzianowska
projekt graficzny: **Paweł Osial / Graphic designe**
wydawca: **Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie**
druk i oprawa: **Drukarnia PASAŻ, Kraków**
ISBN 1: 978-83-953764-3-6
ISBN 2: 978-83-953764-4-3

W pogoni za kolorem. Jerzy Słuczan-Orkusz – Barbara Banaś, Aleksandra Skorek
projekt graficzny: **Joanna Jopkiewicz / Grupa Projektor**
wydawca: **Muzeum Narodowe we Wrocławiu**
druk i oprawa: **Zakład Poligraficzny SINDRUK, Opole**
ISBN 978-83-65563-77-4

SERIA: This way! – Marian Misiak
1. This way! Navigation tools in visual communication
2. This way! Explore specjal arrows in all our fonts
opracowanie graficzne i układ edytorski: **Marian Misiak**
wydawca: **Threedotstype, Wrocław**
druk i oprawa: **Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak, Poznań**
ISBN 1. 978-83-954954-0-3
ISBN 2. 978-83-954954-1-0

Ponadto Jury przyznało:

GRAND PRIX

JÓZEFOWI WILKONIOWI
znakomitemu artyście książki, wieloletniemu przewodniczącemu Jury Konkursów PTWK, za mistrzowskie ilustracje przykuwające uwagę kilku pokoleń czytelników

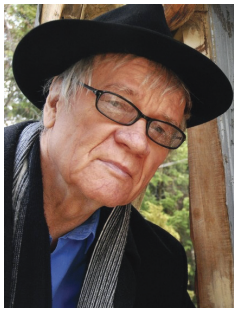

NAGRODĘ HONOROWĄ

Zakładowi Poligraficznemu Moś i Łuczak w Poznaniu
za estetykę druku oraz dbałość o techniczne kształtowanie szczegółów formy książki ***Listy miłosne i nie***
Rafała Wojaczka, Wydawnictwo Warstwy we Wrocławiu

NAGRODĘ HONOROWĄ

DRUKMANIA Natalia Łuczak Krystian Łuczak, Daszewice-Poznań
za perfekcyjny druk czarno-białych fotograficznych materiałów ilustracyjnych do książki ***Toporzeł***, Polski Teatr Tańca, 2019

Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie przyznało tradycyjną

NAGRODĘ HONOROWĄ

książce ***Barbara Hoff*** projektowanej przez **Joannę Jopkiewicz** i **Pawła Borkowskiego**, wydanej przez **Muzeum Miasta Gdyni**

Kryteria oceny formy edytorskiej w Konkursie PTWK

Długie lata doświadczeń konkursowych pozwoliły na dość precyzyjne sformułowanie kryteriów oceny formy edytorskiej stanowiącej główny przedmiot uwagi jurorów i zainteresowania publiczności. W sześciu punktach wymieniamy zasadnicze wymogi stawiane książkom, których osiągnięcie daje dużą szansę uzyskania przychylnej oceny jurorów.

1.
Istotnym elementem estetycznej jakości książki jest zgodność jej treści i formy, czyli odpowiedniość wizualnych efektów dobranych dla prezentacji tematu. Skrótowo mówiąc, chodzi o to, aby w książce nieobecny był dysonans tych składników, np. aby katalog akwarel nie wyglądał jak ewidencja wyrobów betonowych, albo dramatyczny reportaż wojenny nie przypominał wyglądem opowieści o Ani z Zielonego Wzgórza. Bywa też, że miałka treść, nieistotna i nieważna, prezentowana jest w wydaniu luksusowym, wręcz pompatycznym. Z takiego połączenia powstaje publikacja rażąca sztucznością i pretensjonalna.

2.
Przemyślany projekt graficzny publikacji traktowanej jako całość, prowadzący do wizualnej jedności estetycznej harmonijnie łączącej wszystkie jej elementy. Zbyt często zdarza się, że np. karty tytułowe nie pasują do układu wnętrza, albo typografia i grafika okładki sprawiają wrażenie, jakby były z innej książki. Postulat jedności estetycznej oczywiście nie oznacza, że projektant formy książki nie może korzystać z prawa do eksperymentu, stosowania kontrapunktu jako środka wyrazu artystycznego, albo przykładowo: ze związanych z treścią szokujących zestawień graficznych.

3.
Dążenie do funkcjonalności książki rozumiane głównie jako działanie na rzecz wygody jej użytkownika. Chodzi tu o czytelność użytych pism i układów typograficznych. Również o powiązanie elementów treściowych, szczególnie w podręcznikach, informatoriach i książkach naukowych, np. stworzenie czytelnikowi wzrokowych „ścieżek" ułatwiających dotarcie do przypisów lub aneksów, właściwe wykorzystanie żywych pagin, spisów i odsyłaczy, itp.

4.
Cennym walorem w oczach jury jest oryginalność ujęcia polegająca na ukształtowaniu książki w oparciu o nowatorską koncepcję. Stosowanie świeżych układów typograficznych, oryginalnych krojów pism drukarskich, wykorzystanie nowatorskich technik reprodukcji obrazu, innowacyjnych podłoży drukowych, pomysłowe rozwiązania introligatorskie, stanowią razem szeroki repertuar środków wyrażania ducha nowoczesności.

5.
Walory graficzne ilustracji i ich dobór. W wypadku ilustracji graficznych, malarskich i fotograficznych oceniany jest ich poziom artystyczny. Natomiast w wypadku ilustracji poglądowych (fotografii, schematów, infografiki, itp.) uznanie zdobywają takie, które wspomagają zrozumienie tekstu, czytelnie przedstawiają obrazowane treści i są dobrze wkomponowane w typograficzny układ książki.

6.
Jakość wykonania książki. Wysoka jakość to perfekcja wykonania we wszystkich technologicznych fazach produkcji (prepress, press i postpress), a także użyte materiały pierwszorzędne gatunkowo: farby, papiery, materiały introligatorskie, itp.

Wymienione kryteria stanowią podstawę ocen. Jak jednak często w konkursach bywa, znaczną rolę ogrywają także preferencje estetyczne poszczególnych jurorów oraz ich stosunek do aktualnych tendencji widocznych we współczesnej sztuce użytkowej. Zadanie komisarza polega m.in. na tym, aby proponując skład sądu konkursowego uwzględnić osoby mające szeroki przegląd sytuacji na rynku książki, a jednocześnie reprezentujące różne, nawet pokoleniowo odmienne, spojrzenie na artefakty.

Przez blisko sześćdziesiąt lat istnienia konkursu (z przerwą podczas stanu wojennego) zmieniały się style projektowania, gusty, możliwości techniczne i techmologiczne. Jednak cel konkursu pozostawał niezmienny: wybrać książki wyróżniające się poziomem edytorsko-artystycznym. Książka, jako przedmiot „z duszą", pomimo wielu na ogół trwałych reguł wypracowanych w jej wielowiekowej historii, otwarta jest na zmiany formalne i stylowe.
W tym miejscu możemy przypomnieć słowa mistrza Józefa Wilkonia, że książka ***przetrwała i przetrwa niejedno. Zmienia się jej uroda, forma, ale jej funkcja, jej istota jest wieczna. [...] Jest z natury stworzona dla piękna. Brzydota czyni jej cierpienie dotkliwym jak ból***.
Kodeksowa postać książki – mogłoby wydawać się, że zbyt ciasna – jest miejscem artystycznych eksperymentów, konfrontacji konwencji projektowych, a przede wszystkim intelektualnej przygody. Do doświadczania tej właśnie przygody zaprasza grafików i wydawców Polskie Towarzystwo Wydawców Książek oraz konkursowe jury.

Andrzej Tomaszewski – komisarz Konkursu

PTWK
ul. Świętokrzyska 30 lok. 156, 00-116 Warszawa
tel./fax (22) 850 34 76, **e-mail: ptwk@ptwk.pl**
http://www.ptwk.pl
https://www.facebook.com/stowarzyszenie.ptwk